

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Uprava za šume

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2016. GODINU

Izveštaj sačinile stručne službe Uprave za šume

Pljevlja, januar 2017. Godine

1.OSNOVNA DJELATNOST UPRAVE ZA ŠUME

Nadležni organ uprave obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove u šumarstvu, koji se odnose na:

- 1) Izradu i pripremu planova u šumarstvu;
- 2) Sprovođenje nacionalne inventure šuma;
- 3) Ustupanje radova u šumama u državnoj svojini na izvođenje;
- 4) Prikupljanje podataka o stanju šuma;
- 5) Izradu karata šumskih staništa i tipova šuma /kartiranje/;
- 6) Sprovođenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma, održivosti gazdovanja šumama i bespravnih aktivnosti u šumama;
- 7) Podizanje novih šuma, uključujući pošumljavanje i njegu novih kultura;
- 8) Uspostavljanje, vođenje i održavanje informacionog sistema o šumama;
- 9) Održavanje i sanaciju šumskih puteva u skladu sa ovim zakonom;
- 10) Pripremu stručnih osnova za propise, planove i programe, koje na osnovu ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom donose Vlada i Ministarstvo;
- 11) Sprovođenje mjera za očuvanje biodiverziteta i prirodnih vrijednosti šuma;
- 12) Sprovođenje zaštite šuma od biotičkih i abiotičkih činilaca i požara, uključujući dijagnostno-prognozne poslove;
- 13) Čuvanje šuma i šumskog zemljišta od protivpravnih radnji;
- 14) Doznaku stabala za sječu, žigosanje sortimenata i prijem sječišta, odnosno šumskih radova;
- 15) Pružanje stručne pomoći vlasnicima šuma u privatnoj svojini u pogledu korišćenja i zaštite šuma;
- 16) Kontrolu izvedenih radova po izvođačkom projektu;
- 17) Saradnju sa naučno istraživačkim institucijama iz oblasti šumarstva;
- 18) Druge poslove u skladu sa zakonom.

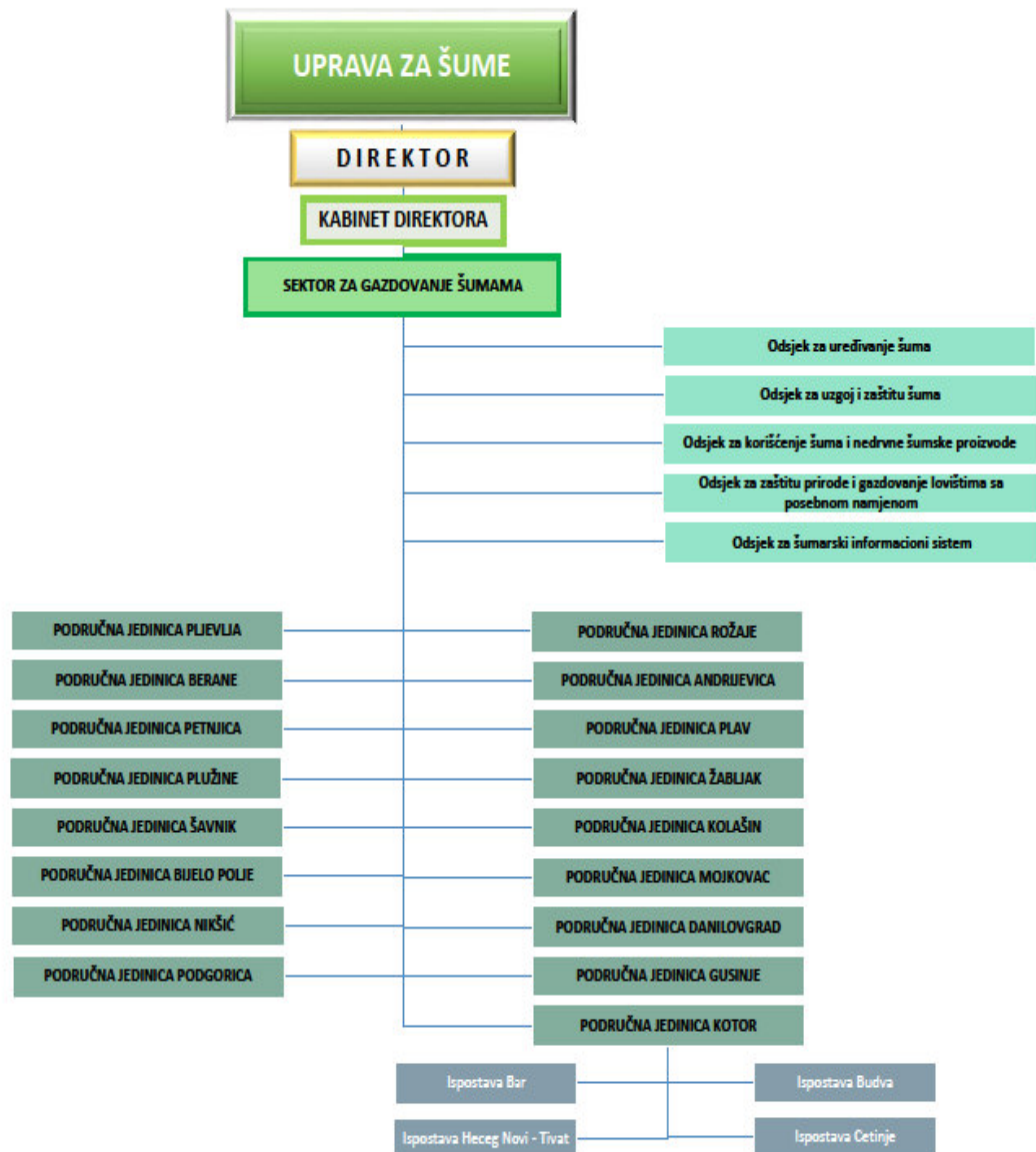
Za stručne poslove iz stava 1 tačka 1 i 2 i 4 do 10 ovog člana, nadležni organ uprave može angažovati drugo pravno lice koje ispunjava propisane uslove u skladu sa zakonom.

2. UVODNE NAPOMENE SA FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJEM

U organizacionom obliku Uprava za šume je u 2016. godini egzistirala kao organ u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za šume, ista je organizovana kao organ u sastavu ministarstva, subjekt koga čini Uprava /centrala/ u Pljevljama, 17 Područnih jedinica i u okviru Područne jedinice Kotor, četiri ispostave.

Organizaciona šema Uprave za šume:

U Upravi za šume je sistematizovano 428 radnih mjesta, a u godini za nama sve izvorne i zakonom utvrđene poslove je obavljalo 338 izvršilaca, sa odgovarajućim periodičnim odstupanjima, jer je po raznim osnovima bilo odliva radne snage /penzionisanje, bolovanje, smrt/, dok u tretiranom periodu nije bilo novih zapošljavanja.

Ono što je karakterisalo godinu za nama je odavno naslijeđeni problem nedostatka radne snage, koja obavlja odgovarajuće poslove angažovanjem putem ugovora o obavljanju povremeno privremenih poslova. Broj ovako angažovanih izvršilaca se kretao od 30-35, zavisno od potreba ovog subjekta. Inače ovaj problem je evidentan skoro cijelu deceniju i smatramo da je neophodno iznaći mogućnost za njegovo rješavanje.

Usvajanjem Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, za obavljanje planiranih aktivnosti Uprave, Programom gazdovanja šumama, bilo je predviđeno da se utroši za poslovanje iste /što je tabelarno prikazano u prilogu/ ukupno 4.795.049,26 EUR-a.

Ukupno ostvareni prihodi po svim osnovama zaključno sa 31.12.2016. godine, utvrđeni u knjigovodstvenoj evidenciji, iznose 5.941.289,27 EUR-a.

TABELA 1: Pregled prihoda Uprave za šume

EKO KOD	NAZIV	IZNOS EUR-a
7142100000	Naknada za kor.šuma	4.778.352,50
7136100630	Taksa za ogrijev za s.d	428.075,81
7136200630	Taksa za nezaš.biljne vrste	2.867,95
7149100630	Naknada za doznaku stabala	377.777,73
7149141103	Naknada za izdavanje lovne dozvole	3.065,00
7149200630	Naknada vlasnika privatnih šuma	345.421,79
7153100630	Ostali prihodi	5.728,49
	UKUPNO:	5.941.289,27

NAPOMENA:

Uvažavajući činjenicu da je zakonom od ukupno ostvarenog prihoda za korišćenje šuma, lokalnim zajednicama /opštinama/ utvrđen pripadajući iznos od naplaćene naknade za korišćenje šuma 70 %, to bi značilo da je po ovom osnovu u Budžet Crne Gore uplaćeno 1.433.505,54 EUR-a, dok je opštinama, zavisno od stepena iskorišćavanja šuma na njihovim teritorijama raspoređen iznos od 3.344.846,96 EUR-a.

Ovaj izvještaj bi zahtijevao i analizu poslovanja Uprave za šume sa aspekta ostvarenih prihoda po osnovu naknade za korišćenje šuma, što bi nužno uticalo na kompletiranje ukupnog upoznavanja sa poslovanjem ovog subjekta, a tu se prije svega misli na raspodjelu ove naknade shodno zakonu u odmjeru 70 % naplaćenih, a pripadajućih sredstava lokalnim upravama odnosno opštinama i 30 % pripadajućih sredstava Budžetu Crne Gore. Po osnovu ove **naknade ukupno je u 2016. godini, od svih poslovnih partnera /uglavnom koncesionara/ naplaćeno preko Uprave javnih prihoda 4.778.352,50 EUR-a.**

Dakle, prihodi prikazani u prethodnom stavu, u iznosu od 4.778.352,50 eura i prihodi po drugim izvornim osnovima u skladu sa zakonom, u tretiranoj kalendarkoj godini korišćenjem crnogorskih šuma, iznose **5.941.289,27 EUR-a.**

Sa ovog aspekta, tretirajući uporedne pokazatelje, vezano za plan Budžeta Uprave za šume na utvrđeni iznos /4.795.049,26 EUR-a/, kao i utrošena sredstva za poslovanje /5.059.269,03 EUR-a/, te ostvareni prihod od 5.941.289,27 EUR-a, Uprava za šume je ostvarila dobit i to:

- u odnosu na plan 4.795.049,26 EUR-a, ostvarena je dobit od 1.146.240,01 EUR-a (**23%**),
- dok je dobit u odnosu na iskazane troškove poslovanja iznosila 882.017,24 EUR-a (**17%**).

U knjigovodstvenoj evidenciji smo utvrdili da su ukupne obaveze svih koncesionara i pravnih lica, koja su u poslovnom odnosu sa istom, a po osnovu zaključenih ugovora o prodaji drveta u dubećem stanju, na dan 31.12.2016. godine utvrđene na iznos od 8.041.848,17 EUR-a.

Prednji dug se odnosi na potraživanja koja datiraju još iz vremena funkcionisanja akcionarskih društava, koja su kasnije bila predmet likvidacije ili pak privatizacije kao što su AD."Gornji Ibar" Rožaje, DOO."Vektra Jakić" i slično. Činjenica je da je dug u gore pomenutom iznosu evidentiran kod Uprave javnih prihoda i smatramo da ovo pitanje treba ozbiljno analizirati, potruditi se da se naplate

potraživanja u svim predmetima u kojima je to moguće, a ona koja su nenaplativa, otpisati na zakonom dozvoljen način, kako bismo imali realno stanje istih.

Po obavezama poslovnih partnera prema Upravi za šume smo sačinili i tabelarni prikaz po opštinama koji slijedi:

TABELA 2: Prikaz dugovanja po opštinama

R.BROJ	OPŠTINA – PODRUČNA JEDINICA	UKUPAN DUG EUR-a
1.	BERANE	286.152,31
2.	ANDRIJEVICA	9.460,55
3.	PLAV	268.460,18
4.	ROŽAJE	1.082.238,67
5.	BIJELO POLJE	190.228,78
6.	KOLAŠIN	411.473,88
7.	MOJKOVAC	2.015,86
8.	NIKŠIĆ	481.257,59
9.	PLUŽINE	333.174,50
10.	PLJEVLJA	4.272.151,47
11.	ŽABLJAK	350.918,22
12.	PODGORICA	354.317,16
	UKUPNO:	8.041.848,17

3. SJEMENSKA, RASADNIČARSKA PROIZVODNJA I ZAŠTITA ŠUMA ZA 2016. GODINU

3.1. Sjemenska proizvodnja

Ukupna površina sjemenskih objekata iznosi 332 ha, od čega 277 ha četinarskih sastojina i 55 ha sjemenskih sastojina lišćara. U godinama punog uroda u sjemenskim sastojinama sakupilo bi se oko 1.000 kg sjemena, što nadmašuje ukupne potrebe Uprave za šume Crne Gore.

3.2. Rasadnička proizvodnja

Rasadnik "Trebajevo" Kolašin

Ukupno:.....782.500 kom

Rasadnik Rožaje

Ukupno:.....782.500 kom

3.3. Pošumljavanje i njega šuma

Zabrinjavajuće je da se nekoliko godina unazad obezbjeđuju samo sredstva za obnovu šuma, dok se druge vrste potrebnih radova zbog nedostatka sredstava u potpunosti zapostavljaju. U prošloj godini, shodno planskim dokumentima u šumarstvu, projektovani obim radova na uzgajanju šuma iznosio je 1.186,40 ha, i to: njega šuma – na površini od 682,50 ha; obnova šuma – na površini od 285,70 ha; podizanje novih šuma – na površini od 178,10 ha i rekonstrukcija šuma – na površini od 40,10 ha.

Njega šuma je sastavni i neophodan proces u gazdovanju šumama, a čine je: njega mladika, njega gustika, prorede u mlađem i starijem letvenjaku, kao i prorede u kulturama starosti do 30 godina. Njihova nerealizacija u dužem vremenskom periodu čini sastojinu neproduktivnom, neotpornom na štetne činioce biotičke i abiotičke prirode, a naročito čini povoljnom za podmetanje i širenje požara.

Također, kontinuirano zapostavljanje radova na njezi šuma ozbiljno ugrožava stvaranje sistema protiv-požarne zaštite šumskih ekosistema.

3.4. Zaštita šuma

Zaštita šuma ostvaruje se kroz sledeće aktivnosti:

- zaštita šuma od pojave i djelovanja šumskih šetočina entomološkog i fitopatološkog porijekla, sprečavanje i suzbijanje šumskog bolesti);
- zaštita šuma od pojave i dejstva šumskih požara;
- zaštita šuma od bespravnih sječa i uzurpacija šumskog zemljišta.

4.KORIŠĆENJE ŠUMA

TABELA 3: PREGLED UGOVORENE I POSJEČENE BRUTO DRVNE MASE ZA 2016. GODINU DUGOROČNI UGOVORI

PREGLED UGOVORENE I POSJEČENE BRUTO DRVNE MASE ZA 2016. GODINU DUGOROČNI UGOVORI	Ugovorena bruto drvena masa za 2016. godinu (m3)	Posjecena bruto drvena masa za 2016. godinu (m3)	%	Zaduženje za ugovorenu br.dr.v.masu 2016. godinu	PLAĆANJE (€)
SVE UKUPNO:	217.159	120.538	53	2.662.230,60	1.255.380,97

TABELA 4: PREGLED UGOVORENE I POSJEČENE BRUTO DRVNE MASE ZA 2016. GODINU JEDNOGODIŠNJI UGOVORI

PREGLED UGOVORENE I POSJEČENE BRUTO DRVNE MASE ZA 2016. GODINU JEDNOGODIŠNJI UGOVORI	Ugovorena bruto drvena masa za 2016 godinu m3	Posjecena bruto drvena masa za 2016 godinu m3	%	Zaduzenje za ugovorenu br.dr.v.masu 2016 godinu	PLAĆANJE
SVE UKUPNO:	128.370	43.521	34	1.969.920,00	2.757.953,81

TABELA 5: Pregled ugovorenih i realizovanih količina drvnih masa sa iznosima za duženja u 2016. godini

	UGOVORENA BRUTO DRV.MASA ZA 2016.GODINU	OSTVARENA PROIZVODNJA ZA 2016.GODINU	%	ZADUŽENJE ZA 2016.GODINU U €	PLAĆANJE ZA 2016. GODINU
UKUPNO:	345.529	164.059	47	4.728.263,50	4.013.334,78

TABELA 6: PREGLED UGOVORENE BRUTO DRVNE MASE , POSJEČENE BRUTO DRVNE MASE, FINANSIJSKOG ZADUŽENJA I PLAĆANJA ZA 12 MJESECI 2016. GODINE

PODRUČNA JEDINICA	UGOVORENA BRUTO DRV.MASA ZA 2016.GODINU	OSTVARENA PROIZVODNJA ZA 2016.GODINU	%	ZADUŽENJE ZA 2016.GODINU U €	PLAĆANJE ZA 2016 GODINU
PLJEVLJA	98208	44046	45	1.207.483,15	356.488,13

ROŽAJE	57665	27290	47	885.984,05	627.406,46
BERANE	28379	19072	67	429.065,20	519.852,23
ŽABLJAK	21896	10449	48	488.594,00	1.447.435,44
KOLAŠIN	26537	12931	47	433.951,20	415.794,84
PLUŽINE	19051	8420	44	190.878,50	186.162,78
B.POLJE	34506	20622	60	560.929,70	198.053,74
NIKŠIĆ	1488			11.833,50	14.065,37
PLAV	6132	1506	25	39.858,00	-
PODGORICA	16147	5601	35	154.169,90	-
ANDRIJEVICA	23071	10183	44	191.055,40	197.670,23
DANILOVGRAD	1529			13.761,00	50.405,56
MOJKOVAC	10920	3939	36	120.700,00	-
UKUPNO:	345529	164059	47	4.728.263,50	4.013.334,78

5. UREĐIVANJE ŠUMA U 2016. godini

Ugovori po osnovu Otvorenog postupka javne nabavke za izradu Programa gazdovanja šumama za 2016. godinu, za osam Gazdinskih jedinica, potpisani su 19.12.2016. godine, za sljedeće Gazdinske jedinice:

Područna jedinica Nikšić – Gazdinska jedinica „Somina“

Područna jedinica Plužine – Gazdinska jedinica „Goransko“

Područna jedinica Berane – Gazdinska jedinica „Skrivena, Turjak i Crni vrh – Rujišta“

Područna jedinica Pljevlja - Gazdinska jedinica „Otilovići- Obarde“

Područna jedinica Andrijevica – Gazdinska jedinica „Mojanska rijeka- Kraštica“

Osnovni razlog kašnjenja izrade Programa gazdovanja šumama jeste nedopustivo kašnjenje otvorenog postupka javne nabavke, što je prouzrokovalo potpisivanje ugovora sa izvođačima sredinom decembra mjeseca. Uprava za šume je za prethodno navedene cikluse izrade Programi gazdovanja šumama blagovremeno pripremala tehničku dokumentaciju sa predračunom troškova izrade (koja je najzahtjevniji dio poziva).

Preporuka: Imajući u vidu navedeno, činjenicu da je Godišnjim programom gazdovanja za 2017. godinu, usklađenim sa odobrenim budžetskim sredstvima, planirana izrada Programa gazdovanja šumama za šest Gazdinskih jedinica (a važnost ističe za njih jedanaest), kao i činjenicu da u toku 2018. godine ističe važnost još deset Programa gazdovanja šumama i potreba izrade Plana razvoja šuma makar u dvije Područne jedinice, nameće se neophodnost povećanja budžetskih sredstava po ovom osnovu.

Plan gazdovanja privatnim šumama (PGPŠ)

Pravilnik o izradi Plana gazdovanja privatnim šumama donešen je 26.08.2016. godine, Članom 14a ZOŠ-a (Sl.list CG Br.47/15), a u nadležnosti Uprave za šume je donošenje istih. Pri sadašnjem nivou budžetskih sredstava planiranih za Uređivanje šuma, izrada Plana gazdovanja privatnim šumama je nemoguća.

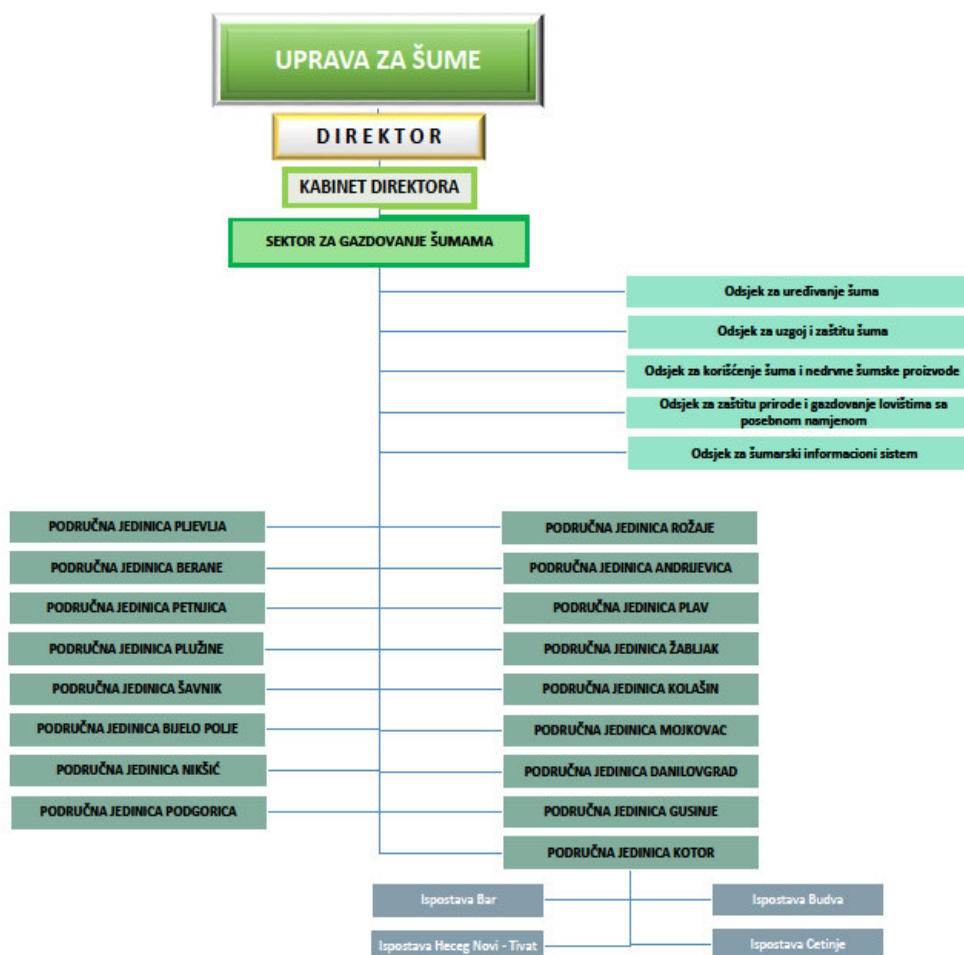
UVODNE NAPOMENE SA FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJEM

Shodno izvornoj nadležnosti, Uprava za šume je dužna i obavezna da implementira planska dokumenta, koja uređuju odnose u šumarstvu i to, kako po pitanju definisanja pravaca odnosno ciljeva održivog gazdovanja šumama, tako i po pitanju obezbjeđenja i unapređenja stanja šuma.

U izvještajnom periodu, usvojena planska dokumenta su primjenjivana u skladu sa stvarnim materijalnim mogućnostima i pretpostavkama, koje su diktirale i jednim dijelom, uslovno uticale na realizaciju programski postavljenih zadataka i ciljeva.

U organizacionom obliku Uprava za šume je u 2016. godini egzistirala kao organ u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. Shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za šume, ista je organizovana kao pravni subjekt koga čini Uprava /centrala/ u Pljevljama, 17 Područnih jedinica i u okviru Područne jedinice Kotor, četiri ispostave.

TABELA 1: Organizacija Uprave za šume

Već pomenutim pravilnikom, u Upravi za šume je sistematizovano 428 radnih mjesta, a u godini za nama sve izvorne i zakonom utvrđene poslove je obavljalo 338 izvršilaca, sa odgovarajućim periodičnim odstupanjima, jer je po raznim osnovama bilo odliva radne snage /penzionisanje, bolovanje, smrt/, dok u tretiranom periodu nije bilo novih zapošljavanja. Ono što je karakterisalo godinu za nama je odavno naslijeđeni problem za neophodnom radnom snagom, koja obavlja odgovarajuće poslove angažovanjem putem ugovora o obavljanju povremeno privremenih poslova. Njihov broj se kretao od

30-35, zavisno od potreba ovog subjekta. Inače ovaj problem je evidentan skoro cijelu deceniju i smatramo da je neophodno iznaći mogućnost za njegovo rješavanje.

Usvajanjem Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, za obavljanje planiranih aktivnosti Uprave, Programom gazdovanja šumama, bilo je predviđeno da se utroši za poslovanje iste /što ćemo i tabelarno prikazati/ ukupno 4.795.049,26 EUR-a.

TABELA 2: Sredstva planirana Budžetom za 2016. godinu

2441		Uprava za šume	4.795.049,26
	4	Izdaci	4.795.049,26
	41	Tekući izdaci	4.175.848,26
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	3.408.483,16
0482	4111	Neto zarade	2.041.543,44
0482	4112	Porez na zarade	285.639,66
0482	4113	Doprinos na teret zaposlenog	735.699,47
0482	4114	Doprinos na teret poslodavca	308.185,97
0482	4115	Opštinski prirez	37.414,62
	412	Ostala lična primanja	6.300,00
0482	4125	Otpremnine	6.000,00
0482	4127	Ostale naknade	300,00
	413	Rashodi za materijal	461.000,00
0482	4131	Administrativni materijal	142.500,00
0482	4133	Materijal za posebne namjene	115.000,00
0482	4134	Rashodi za energiju	40.000,00
0482	4135	Rashodi za gorivo	161.500,00
0482	4139	Ostali rashodi za materijal	2.000,00
	414	Rashodi za usluge	116.687,50
0482	4141	Službena putovanja	19.000,00
0482	4142	Reprezentacija	997,50
0482	4143	Komunalne usluge	45.000,00
0482	4144	Bankarske usluge negativne kursne razlike	4.500,00
0482	4145	Usluge prevoza	10.000,00
0482	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	1.940,00
0482	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	28.500,00
0482	4148	Usluge stručnog usavršavanja	2.000,00
0482	4149	Ostale usluge	4.750,00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	23.000,00
0482	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture	3.000,00
0482	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata	5.000,00
0482	4153	Tekuće održavanje opreme	15.000,00
	417	Renta	4.377,60
0482	4171	Zakup objekata	4.377,60
	419	Ostali izdaci	156.000,00
0482	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	100.000,00
0482	4193	Izrada i održavanje softvera	1.000,00
0482	4194	Osiguranje	40.000,00
0482	4196	Komunalne naknade	15.000,00
	43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	5.000,00
	431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	5.000,00
0482	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	5.000,00
	44	Kapitalni izdaci	614.200,00
	441	Kapitalni izdaci	614.200,00
0482	4414	Izdaci za uređivanje zemljišta	604.200,00
0482	4415	Izdaci za opremu	10.000,00
	46	Otplata dugova	1,00
	463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1,00
0482	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1,00

Budžet Crne Gore za 2016. godinu

Ukupno ostvareni prihodi po svim osnovama zaključno sa 31.12.2016. godine, utvrđeni u knjigovodstvenoj evidenciji, iznose 5.941.289,27 EUR-a.

NAPOMENA: Uvažavajući činjenicu da je zakonom od ukupno ostvarenog prihoda za korišćenje šuma, lokalnim zajednicama /opštinama/ utvrđen pripadajući iznos od naplaćene naknade za korišćenje šuma 70 %, to bi značilo da je po ovom osnovu u Budžet Crne Gore uplaćeno 1.433.505,54 EUR-a, dok je opštinama, zavisno od stepena iskorišćavanja šuma na njihovim teritorijama raspoređen iznos od 3.344.846,96 EUR-a.

TABELA 3: Prihodi po osnovu koncesione naknade za šume za 2016. godinu

UKUPNO:	Bruto	Neto /prihod opština/
	4.778.352,50	3.344.846,96

Upoređujući i uzimajući u obzir plan prihoda Budžeta za 2016. godinu /4.795.049,26 EUR-a/, kao i utrošena sredstva za obavljanje redovnih aktivnosti Uprave u iznosu od 5.059.269,03 EUR-a, može se konstatovati da je utrošeno 240.450,24 EUR-a više sredstava u odnosu na plan. Ono što je uticalo na uvećanje troškova poslovanja u odnosu na plan, je trošak Uprave po osnovu izvršenih sudskih presuda, koji je zaključno sa 31.12.2016. godine iznosio 424.779,26 EUR-a. Analizom gore naznačenih pokazatelja, može se doći do sljedećih zaključaka:

- Da je Uprava za šume, ako se uzme u obzir ostvareni prihod u iznosu od 2.596.442,31 EUR-a, i plan Budžeta za istu kalendarsku godinu, na iznos od 4.795.049,26 EUR-a, ostvarila gubitak od 2.198.606,95 EUR-a,
- Posmatrajući pak ukupno utrošena sredstva za poslovanje Uprave za šume u iznosu od 5.059.269,03 EUR-a, te ostvareni prihod od 2.596.442,31 EUR-a, gubitak bi iznosio 2.462.826,72 EUR-a.

Ovaj izvještaj bi zahtijevao i analizu poslovanja Uprave za šume sa aspekta ostvarenih prihoda po osnovu naknade za korišćenje šuma, što bi nužno uticalo na kompletiranje ukupnog upoznavanja sa poslovanjem ovog subjekta, a tu se prije svega misli na raspodjelu ove naknade shodno zakonu u odmjernosti 70 % naplaćenih, a pripadajućih sredstava lokalnim upravama odnosno opštinama i 30 % pripadajućih sredstava Budžetu Crne Gore. Po osnovu ove naknade ukupno je u 2016. godini, od svih poslovnih partnera /uglavnom koncesionara/ naplaćeno preko Uprave javnih prihoda 4.778.352,50 EUR-a. Dakle, prihodi prikazani u prethodnom stavu, u iznosu od 4.778.352,50 eura i po drugim izvornim osnovama u skladu sa zakonom, u tretiranoj kalendarskoj godini korišćenjem crnogorskih šuma, iznose 5.941.289,27 EUR-a.

Sa ovog aspekta, tretirajući uporedne pokazatelje, vezano za plan Budžeta Uprave za šume na utvrđeni iznos /4.795.049,26 EUR-a/, kao i utrošena sredstva za poslovanje /5.059.269,03 EUR-a/, te ostvareni prihod od 5.941.289,27 EUR-a, Uprava za šume je ostvarila dobit i to: u odnosu na plan 4.795.049,26 EUR-a, ostvarena je dobit od 1.146.240,01 EUR-a, dok je dobit u odnosu na iskazane troškove poslovanja iznosila 882.017,24 EUR-a.

U knjigovodstvenoj evidenciji smo utvrdili da su ukupne obaveze svih koncesionara i pravnih lica, koja su u poslovnom odnosu sa istom, a po osnovu zaključenih ugovora o prodaji drveta u dubećem stanju, na dan 31.12.2016. godine utvrđene na iznos od 8.041.848,17 EUR-a.

Prednji dug se odnosi na potraživanja koja datiraju još iz vremena funkcionisanja akcionarskih društava, koja su kasnije bila predmet likvidacije ili pak privatizacije kao što su AD."Gornji Ibar" Rožaje,

DOO."Vektra Jakić" i slično. Činjenica je da je dug u gore pomenutom iznosu evidentiran kod Uprave javnih prihoda i smatramo da ovo pitanje treba ozbiljno analizirati, potruditi se da se naplate potraživanja u svim predmetima u kojima je to moguće, a ona koja su nenaplativa, otpisati na zakonom dozvoljen način, kako bismo imali realno stanje istih.

IZVJEŠTAJ SJEMENSKE, RASADNIČARSKE PROIZVODNJE I ZAŠTITE ŠUMA ZA 2016. GODINU

SJEMENSKA PROIZVODNJA

Proizvodnja sjemena u 2016. godini zavisila je od obima uroda sjemena i vrste sjemena koje se sakupljaju prema planu proizvodnje za šumsko-uzgojne radove za 2016. godinu. U 2016. godini, nije bilo sakupljanja sjemena iz razloga što nije bilo ni uroda istog.

Poznato je da je proizvodnja sadnica i sjemena iz domaće provinijencije pokazala punu opravdanost i zato, kada se stvore uslovi tj. kada bude rodna godina, planira se sakupljanje sjemena iz registrovanih sjemenskih sastojina.

TABELA 4: Registrovane sjemenske sastojine u Crnoj Gori

Red.br.	Opština	Gazdinska jedinica	Odjeljenje	Vrsta	Pr.mjera
1.	Pljevlja	Maočnica	65	Jela	Tret.s.o,n.i.š
2.	Pljevlja	Kovač	19	Smrča	
3.	Pljevlja	Kovač	8	Bukva	
4.	Pljevlja	Kovač	46	Jela	
5.	Pljevlja	Ljubišnja	81	Smrča	
6.	Žabljak	Gornji Šaranci	25	Bijeli bor	
7.	Žabljak	Tepačke šume	18	Smrča	
8.	Rožaje	Baltičke šume	40	Smrča	
9.	Rožaje	Bač-Besnik	45	Smrča	
10.	Berane	Jelovica	85	Munika	
11.	Berane	Mtrvica-Tivran	80 b	Crni bor	Izd. kao.pr.rez
12.	Plav	Bab.polje-Treskav.	34 b	Molika	
13.	Kotor	Vrmac	-	Dal.crni.b	

Ukupna površina sjemenskih objekata iznosi 332 ha, od čega 277 ha četinarskih sastojina i 55 ha sjemenskih sastojina lišćara. U godinama punog uroda u sjemenskim sastojinama sakupilo bi se oko 1.000 kg sjemena, što nadmašuje ukupne potrebe Uprave za šume Crne Gore.

U sjemenskim sastojinama organizuju se i realizuju aktivnosti:

- **kratkoročne aktivnosti:** uklanjanje inferiornih sjemenskih stabala oko sjemenskih sastojina i u njima, izdvajanje i obilježavanje sjemenskih stabala, evidentiranje obilnosti cvjetanja i uroda, stimulisanje prinosa sjemena putem proreda i đubrenja, zaštita sjemenskih sastojina od štetočina i bolesti, stručna kontrola nad pravilnostima berbe i zdravstvenog stanja šišarica, plodova i sjemena, kontrola kvaliteta sjemena i sadnog materijala u skladu s propisanim normativima.
- **dugoročne aktivnosti:** podrazumjevaju i planiranje adekvatne strukture zapošljavanja osoblja, nabavke opreme i materijala koji su u funkciji sprovođenja genetičke melioracije u sjemenskim objektima, očuvanje stabilnosti sastojina i povećanu proizvodnju sjemena.

RASADNIČKA PROIZVODNJA

Rasadnik "Trebalevo" Kolašin

TABELA 5: Planirana proizvodnja u toku 2016. godine

Kontejnerske sm 1 + 0 (sijanci)	Kontejnerske sm 2 + 0	Na otvorenom prostoru 1 + 0 (sijanci)
330.000 kom	52.500 kom	400.000 kom
Ukupno:	382.500 kom	
UKUPNO:		782.500 kom

TABELA 6: Sadnice namijenjene za sadnju u toku 2016. godine

Kontejnerske	Broj sadnica	Na otvorenom prostoru	Broj sadnica
Smrča (picea abies) 3 + 0	50.000 kom	Smrča 4 + 0	6.000 kom
Smrča 4 + 0	58.000 kom	Smrča 5 + 0	82.000 kom
Bijeli bor 5 + 0	4.500 kom	Crni bor 5 + 0	5.000 kom
Ukupno	112.700 kom	Ukupno	93.000 kom
SVE UKUPNO:		205.700 kom	

Planirani troškovi proizvodnje.....34.670,00 €

Planirani troškovi nabavke sjemena.....1.573,00 €

Realizacija sadnog materijala u 2016. godini:

- Pravna lica -20.045 kom.
- Fizička lica - 25.250 kom.

Realizovani troškovi proizvodnje **19.375,00** EUR-a

TABELA 7: Brojno stanje sadnog materijala u rasadniku u 2016. godini

Ukupno brojno stanje sadnog materijala u rasadniku u 2016. godini	BROJ SADNICA
	209.714 kom

Rasadnik "Županica" Rožaje

Planirana proizvodnja u toku 2016. godine ukupno je iznosila 782.500 kom.

TABELA 8: Sadnice namijenjene za sadnju u toku 2016. godine

Zalihe iz rasadnika Montenomaks	Rasadnik Rožaje
41.540 kom	30.321 kom
UKUPNO:	
71.861 kom	

Planirani troškovi proizvodnje .....17.920,00€

Opremanje mon. zgrade.....30.321,00€

Planirani troškovi nabavke sjemena.....1.919,00€

Realizacija sadnog materijala u 2016. godini:

- Pravna lica - 48.560 kom
- Fizička lica - 2.500 kom.

Realizovani troškovi proizvodnje **10.515,00** eura

TABELA 9: Brojno stanje sadnog materijala u rasadniku 2016. godine

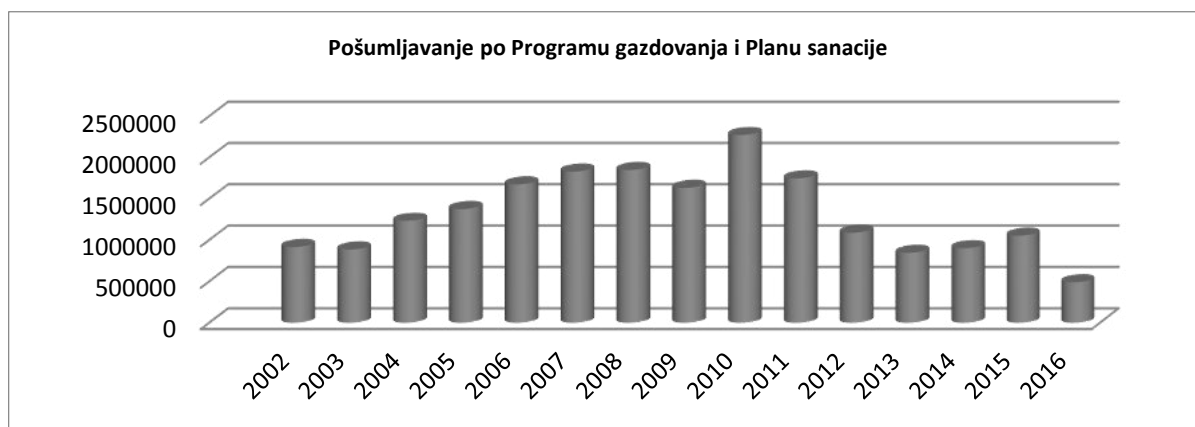
R.BROJ	VRSTA I STAROST	BROJ SADNICA
1.	Smrča slobodni korjen 1+0	130.000 kom.
2.	Smrča slobodni korjen 5+0	1.032 kom.
3.	C.bor slobodni korjen	1.755 kom.
4.	C.bor slobodni korjen	2.000 kom.
5.	Bijeli bor slobodni korjen 3+0	17.000 kom.
6.	Bijeli bor slobodni korjen 2+0	40.000 kom.
7.	Jela slobodni korjen 1+0	660 kom.
8.	Ariš slobodni korjen višegodišnji	204 kom.

9.	Duglazija slobodni korjen višegodišnja	826 kom.
10.	Bagrem slobodni korjen višegodišnji	6.000 kom.
11.	Čempres 2+0	1.400 kom.
UKUPNO:		200.877 kom.

TABELA 10: Pošumljavanje 2002. – 2016. godine

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
915325	883594	1230614	1374050	1672058	1828158	1846515	1629858	2270024	1745298	1087685	843006	901006	1051070	489120

Realizacija šumsko-uzgojnih radova u 2016. godini

Grafikon 1: Pošumljavanje po Programu gazdovanja i Planu sanacije

Faza pošumljavanja prikazana je u prethodnom grafikonu. Od ukupnih 489.120 komada sadnica, po Programu gazdovanja šumama pošumljeno je 240.820 komada sadnica na površini od 55,34 ha. Planom sanacije požarišta pošumljeno je 248.300 komada sadnica na površini od 89,90ha. Za pošumljavanje privatnih parcela dato je 84.385 komada sadnica. Zbog nedostatka finansijskih sredstava za cjelokupnu realizaciju Planom predviđenih aktivnosti na uzgoju šuma, sredstva su usmjerena samo na pošumljavanje i to, u Područnim jedinicama u kojima su mjere obnavljanja šuma najprioritetnije.

Zabrinjavajuće je da se nekoliko godina unazad obezbjeđuju samo sredstva za obnovu šuma, dok se druge vrste potrebnih radova zbog nedostatka sredstava u potpunosti zapostavljaju. Samo u prošloj godini, shodno planskim dokumentima u šumarstvu, projektovani obim radova na uzgajanju šuma iznosio je 1.186,40 ha, i to: njega šuma – na površini od 682,50 ha; obnova šuma – na površini od 285,70 ha; podizanje novih šuma – na površini od 178,10 ha i ekonstrukcija šuma – na površini od 40,10 ha.

Njega šuma je sastavni i neophodan proces u gazdovanju šumama, a čine je: njega mladika, njega gustika, prorede u mlađem i starijem letvenjaku, kao i prorede u kulturama starosti do 30 godina. Njihova nerealizacija u dužem vremenskom periodu čini sastojinu neproduktivnom, neotpornom na štetne činioce biotičke i abiotičke prirode, a naročito čini povoljnom za podmetanje i širenje požara. Takođe, kontinuirano zapostavljanje radova na njezi šuma ozbiljno ugrožava stvaranje sistema protivpožarne zaštite šumskih ekosistema.

Zaštita šuma

Zaštita šuma na području sa kojima gazduje Uprava za šume usmjerena je na spriječavanje pojava bespravnih sječa, zaštitu šuma od biljnih bolesti i štetočina i zaštitu šuma od požara. Zaštita šuma podrazumijeva zaštitu od abiotskih faktora, atmosferskih taloga (kiša, snijeg, inje, led i grad), šumskih požara i biotskih (organskih) faktora (šumskih gljiva, bakterija koje prouzrokuju bolesti na šumskom

drveću (fitopatogene bakterije), parazita i poluparazitskih biljaka, šumskog korova, štetnih šumskih insekata, nekih štetnih šumskih glodara, domaće stoke i na kraju čovjeka). Od navedenih abiotičkih faktora, najznačajniji radovi treba da se odnose na doznaku, sječu i brzo izvlačenje stabala koja su oštećena od abiotičkih faktora i imaju za cilj spriječavanje sekundarnih bolesti od štetnih insekata.

Zaštita šuma od biljnih bolesti i štetočina vrši se u skladu sa zakonskim propisima, godišnjim planovima i dugoročnim programom saradnje sa Biotehničkim fakultetom u Podgorici i Šumarskim institutom u Beogradu.

Monitoring gazdovanja šumama

Nesumnjivo je da najviše štete u šumama nastaje kao posljedica požara, a nakon toga štete koje nastaju kao posljedica nerealizacije planskih dokumenata. Ukoliko se ne vodi računa o mjerama koje zaštita preporučuje (pretjerano prosvjetljavanje sastojina, neodgovarajuća obnova, uklanjanje stabala koja nisu iskoristila svoj proizvodni potencijal, zanemarivanje stabala budućnosti, ne vođenje računa o stabilnosti sastojna, zdravstvenom stanju i vitalnosti) neminovne su greške, koje vode u šumsko-uzgojne neuspjehe sa posljedicama populaciono-ekološke degradacije. Ove posljedice, kao i posljedice kod šteta od požara ne mogu se sanirati za nekoliko decenija. Mogu se izbjeći samo održivim gazdovanjem šumama u skladu sa planski propisanim dokumentima.

Ovo je naročito važno i u kontekstu uzročno-posljedične veze, zdravstvenog stanja šuma i unapređenja opšte otpornosti šuma i posljedica klimatskih promjena.

Zaštita šuma od štetnih insekata

Suzbijanje borovog litijaša i potkornjaka na proljeće 2016. godine

I ove godine na području kojim gazduje Uprava za šume (Danilovgrad, Nikšić, Podgorica i Kotor) uočene su na granama borovih stabala bijela gnijezda borovog litijaša. U toku proljeća 2016. godine realizovane su planirane aktivnosti na uništavanju i spriječavanju njegovog razvoja na ukupnoj površini od **538,20** ha. Uglavnom se te aktivnosti odnose na mehaničko uništavanje i spaljivanje borovog litijaša. Takođe, u sastojinama bora munike realizovane su aktivnosti na sječi. Uglavnom se te aktivnosti odnose na mehaničko uništavanje i spaljivanje borovog litijaša. Uklanjanje i paljenje stabala napadnutih potkornjakom sprovedeno je na površini od 208 ha.

TABELA 11: Zaštita šuma od biljnih bolesti i štetočina vrši se u skladu sa zakonskim propisima, godišnjim planovima i dugoročnim programom saradnje sa Biotehničkim fakultetom u Podgorici i Šumarskim institutom u Beogradu.

PJ	Gazdinska jedinica	Sastojina	Odjelje nje	Lokacija	Površina (ha)	Štetočina	Troškovi €
Danilovgrad	„Prekornica“	Pinus l.held.	45a,72 a, 37a 40a i 15a	Oklatnica Brzo,Nadulica,Sjedio do,Topolovo i Stružnica	32,00	Borov lit.	960,00
	„Bjelopavlići“	Pinus l.held.	Neuredjeno	Oklaci,Nadulica Brzo,Baba, Topolovo i Studeno	88,00	Borov lit	
	„Gostilje“	Pinus l.held.	Neuredjeno	Cerovo,Žariča rupe,Ramov kiljan,Grudsko katunište,Lakine lazine,Dobri do,Kruševlje i Tegovine	12,00	Borov lit.	360,00
	Ukupno				132,00		1320,00
Podgorica	„Piperi-Radovče“	Pinus nigra		Radovča-Dubravica,Usjek-Ramova kiljana,Medni gvozd,-Karanov do	100,00	Borov lit.	880,00
	Ukupno				100,00		880,00
Nikšić	„Bijela gora“	Pinus nigra	73a	Grahov.pr.	55,00	Borov lit.	660,00
	„Bijela gora“	Pinus nigra	74a	Petkovići	45,00	Borov lit.	450,00
	Župa-Štitovo	P.nigra,P.sylvestris	73a	Bjeloševina	20,00	Borov lit.	510,00
	Župa-Štitovo	P.nigra,P.sylvestris	60a,b	Biočki stan-Seoca	36,20	Borov lit.	
	Ukupno				156,20		1875,00
Kotor	Isp.H.Novi			Vrbanj	15,00	Borov lit.	
	Isp.Cetinje			Dobrinska Njeguši	30,00	Borov lit.	
	Isp.Bar-Ulcinj			SutorinaMikulići	50,00	Borov lit	
	Isp.Kotor			Lovćen.str. Vrmcv	40,00	Borov lit	
	Isp.Budva			Brajići	15,00	Borov lit	
	Ukupno				150,00		3800,00
Sve ukupno:					538,20		7875,00

Ove aktivnosti se odnose na zaštitu šuma od parazitskih gljiva i štetnih insekata i u cilju zaštite šuma u Crnoj Gori i preventivnom djelovanju protiv malog šestozubog smrčevog potkornjaka (*pityogenes chalcographus*) i velikog osmozubog smrčevog potkornjaka (*Ips typographus* L.). Ranije nabavljene feromonske klopke i feromonski preparati za Područnu jedinicu Pljevlja, Žabljak, Plužine, Bijelo Polje i Rožaje daju rezultate o njihovoj brojnosti, intenzitetu napada odnosno blagovremenom otkrivanju početka gradacije sipaca potkornjaka. Kontrola brojnosti potkornjaka svodi se na postavljanje klopki i preparata na najugroženijim mjestima i redovno se evidentira broj klopke, datum postavljanja feromonskog preparata i njihova zamjena i broj ulovljenih potkornjaka.

Aktivnosti na doznaci slučajnih užitaka i njihova realizacija

Doznaka sanitara, kao i njihova realizacija (preventivne mjere), sječa i brzo izvlačenje iz šume, iz godine u godinu ne sprovodi se u potpunosti, što je uslovalo pojavu namnožavanja štetnih insekata, njihovo širenje i pojavu sušenja zdravih stabala.

TABELA 12: Doznaka sanitara i realizacija u 2016. godini

Područna jedinica	Ukupan broj doznačenih odjeljenja	Bruto doznačena drvena masa sanitara			Realizacija sanitara m ³
		Četinari m ³	Lišćari m ³	Ukupno m ³	
Pljevlja	33	16373,00	192,00	16565,00	
Rožaje	43	2371,81		2371,81	
Berane	4	736,58		736,58	
Plav	21	3574,00	51,00	3625,00	
Bijelo Polje	21	407,00		407,00	
Žabljak		3500,00		3500,00	
Kolašin					
Andrijevica					
Plužine	30	1139,00	9,00	1148,00	
Šavnik	2	39,13		39,13	
Danilovgrad	nema				
Podgorica	nema				
Nikšić	18	479,33	2312,51	2791,84	
Mojkovac					
Kotor	nema				
Ukupno:	172	28.619,85	2.564,51	31.184,36	

TABELA 13: Bespravne sječe u državnim šumama u 2016. godini

Ukupno po svim područnim jedinicama	Broj krivičnih prijava	Broj prekršajnih prijava	Posječena drvena zapremina (m ³)
	302	1	2696.53

TABELA 14: Bespravne sječe u privatnim šumama u 2016. godini

Ukupno po svim područnim jedinicama	Broj prekršajnih prijava	Posječena drvena zapremina (m ³)
	43	1162.41

Zaštita šuma od požara

Šume su jedan od najznačajnijih prirodnih ekosistema koje daju osnovu za održivi razvoj Crne Gore. Zauzimaju 60% teritorije Crna Gore, a sektori koji se baziraju na šumskim resursima imaju veliki potencijal za rast (prerada drveta, obnovljivi izvori energije, proizvodnja hrane, turizam i slično).

Šumski požari predstavljaju globalni ekološki i ekonomski problem. Zbog svoje geografske pozicije u Mediteranu i sve izraženijeg negativnog uticaja klimatskih promjena, crnogorske šume su posebno ugrožene. Najviše su ugrožene šume u primorskom i središnjem dijelu, gdje visoke temperature vazduha u ljetnjem periodu i osobine vegetacije pogoduju nastanku i razvoju požara. Naročito kritičan period za nastanak požara u našim uslovima su mjeseci jul i avgust, kada je intenzitet padavina veoma nizak, kao i mjeseci februar i mart – u uslovima suvih i toplijih zima. Požari uglavnom izbijaju danju u vremenu između 10 i 18 časova. Može se konstatovati da se dnevni ritam šumskih požara podudara sa dnevnom aktivnošću čovjeka.

Poražavajuća činjenica je prisutnost namjernog izazivanja požara zbog povećanja proizvodnje nedrvenih šumskih proizvoda kao što su šipurak, vrijesak, različite vrste pečurki, malina, kupina, kao i zbog pašarenja. Smatra se da sada, uz izuzetak požara nastalih od groma, oko 95% šumskih požara u našim uslovima uzrokuje čovjek, nekom svojom djelatnošću. Evidenciju o šumskim požarima na cijeloj teritoriji Crne Gore pod šumama, po područnim jedinicama, vodi Uprava za šume, gdje se podaci sumiraju na godišnjem nivou.

STEPEN UGROŽENOSTI

Prema Nacionalnom planu za zaštitu od požara, u zavisnosti od količine i sastava gorivog materijala, vrste drveća, klime, zemljišta i ekspozicije, šume u Crnoj Gori se prema stepenu ugroženosti dijele u četiri grupe:

- **I stepen** – područje vrlo velike ugroženosti: Bar, Budva, Ulcinj, Kotor, Herceg Novi, Cetinje i dio područja Nikšića, Danilovgrada i Podgorice.

- **II stepen** – područje velike ugroženosti: Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Andrijevića, Plužine, Rožaje, Bijelo Polje, Plav, Berane i Kolašin.
- **III stepen** – područje umjerene ugroženosti: brdsko – planinsko područje (šume hrasta, graba i drugih lišćara) i ravničarsko (meki lišćari) – planinsko područje opština: Šavnik, Bijelo Polje, Berane i Kolašin).
- **IV stepen** – područje male ugroženosti: sjeverni i sjeveroistočni dio brdsko-planinskog i planinskog područja (šume bukve).

Intenzitet i pojava požara je u direktnoj zavisnosti od klime koja vlada na određenom prostoru, sa maksimalnim dnevnim temperaturama i dužinom trajanja sušnih perioda. Hidrometeorološki zavod Crne Gore je 2004. i 2008. godine, u saradnji sa Sektorom za vanredne situacije i civilnu bezbjednost, primjenjivao kanadski metod određivanja indeksa opasnosti od pojave šumskih požara FWI (Fire Weather Index). Ovaj metod se zasniva na procjeni zapaljivosti šumskog goriva u zavisnosti od prošlih i trenutnih vremenskih uslova. Meteorološki elementi koji utiču na opasnost su: temperatura vazduha, relativna vlažnost vazduha, brzina vjetera i količina padavina u prethodnih 24 časa. Rezultati prognoze su bili izuzetno dobri, međutim, zbog nedostatka sredstava, dalji rad na prognozi je prekinut.

PREGLED ŠUMSKIH POŽARA

Broj požara varira od godine do godine, u zavisnosti od klimatskih prilika. Od 2003. godine (130 zabilježenih požara) opadao je do 2006. godine (16 zabilježenih požara), dok se 2007. godine broj drastično povećao (210 zabilježenih požara), čemu je doprinijela suša i visoke temperature u ljetnjem periodu, kada se najveći broj požara desio u sjevernoj regiji.

U toku 2012. godine u državnim šumama registrovano je 215 šumskih požara. Požarima je uništeno 6.663 ha šuma, što je apsolutni negativni rekord. Pčinjena šteta šumama procijenjena je na oko 4.268.000 EUR-a. U toku 2013. godine, Vlade Crne Gore usvojila je **Plan sanacije** šuma degradiranih šumskim požarima. Plan sanacije predstavlja odgovor na štete pčinjene šumama prilikom šumskih požara u 2012. godini, a kojima je bilo zahvaćeno skoro 7 % ukupne površine šuma u Crnoj Gori.

Realizacija Plana sanacije se odvijala kroz dvije faze: **prva faza** je sječa opožarenih stabala i njihovo uklanjanje sa požarišta (ukupno ponuđena opožarena bruto drvna masa dostupna za sječu iznosila je 370 000 m³), dok se **druga faza** realizuje pošumljavanjem opožarenih površina, na kojima nije došlo do prirodnog podmlađivanja matičnom vrstom šumskog drveća (predviđeno je pošumljavanje 539 ha opožarenih šumskih površina).

Broj požara u toku 2014. godine je bio 17, sa 58,23 ha opožarene površine. Tokom 2015. godine zabilježen je 61 šumski požar, a opožarena površina je iznosila 2063,31 ha. U 2016. godini u državnim šumama bilo je 54 požara, a opožarena površina je iznosila 969.67 ha. U privatnim šumama 19 požara, a opožarena površina je iznosila 130.00 ha.

POSTOJEĆI RESURSI ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE OD ŠUMSKIH POŽARA

Ljudski i materijalni resursi su značajna komponenta sistema zaštite i spašavanja. Prava i obaveze državnih organa i organa opštine, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica uređena su Zakonom o zaštiti i spašavanju („Sl.listCG,“ br. 13/07 i 05/08). Pod uslovima koji su propisani ovim Zakonom, gore navedeni subjekti su dužni da učestvuju u gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i da stave na raspolaganje svoj alat, prevozna, tehnička i druga sredstva za gašenje i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

Zakon o šumama („Sl. List Crne Gore“, br.74/10 i 47/15), u članu 46 propisuje:

Zabranjeno je loženje otvorene vatre i odlaganje predmeta koji mogu prouzrokovati požar u šumi i na šumskom zemljištu, osim na mjestima određenim za tu namjenu.

Nadležni organ uprave, u periodu povećane opasnosti od požara u šumi i šumskom zemljištu, dužan je da obezbijedi poslove čuvanja šuma uspostavljanjem stalnih dežurstava.

Za šume i šumska zemljišta koja su izložena povećanoj opasnosti od požara primjenjuju se posebne mjere za sprječavanje i pripremu za gašenje požara, u skladu sa Zakonom. Vlasnici i korisnici šuma dužni su da preventivno djeluju, suzbijaju i učestvuju u gašenju požara u svojim šumama, odnosno šumama koje koriste.

Saglasno navedenim odredbama Zakona, Uprava za šume je izradila detaljne Planove zaštite šuma od požara, sa detaljnim kartografskim prikazom po kategorijama ugroženosti [1-4], a planovi i karte su, u elektronskoj formi, dostavljeni MUP-u, sektoru za vanredne situacije. U vremenu povećane opasnosti od požara Uprava za šume uspostavlja stalna dežurstva [0-24h] i prijem informacija o vremenu nastanka požara, lokaciji, intezitetu požara, površini, procjene širenja požara, kao i mogućnost lokalizovanja nastalog požara. Dežurni sluzbenik je u obavezi da dobijene podatke unese u knjigu, da bez odlaganja obavjesti opštinsku službu zaštite i spašavanja, MUP i koncesionara.

Ugovorom o koncesijama, zaključenim na period [0 -7 godina], pored ostalog predviđeno je da koncesionari imaju obavezu stalnog uspostavljanja šumskog reda, održavanje lokalnih puteva i traktorskih vlaka i angažovanje na gašenju požara. Ugovorom o koncesijama na period od 30 godina koncesionar „Vektra – Jakić“ iz Pljevalja, kada je u pitanju zaštita šuma od požara, ima obavezu organizovanja zaštite šuma od požara. Dosadašnja iskustva pokazuju da koncesionar „Vektra – Jakić“ nije u potpunosti kadrovski ni tehnički osposobljen da izvršava navedene poslove, naročito kada je obim požara ogroman, kao tokom 2012. Godine, tako da je potrebna koordinacija i saradnja svih subjekata u cilju uspješnog djelovanja i funkcionisanja sistema zaštite od šumskih požara. „Vektra – Jakić“ raspolaže slijedećom opremom za gašenje požara: mobilni telefoni, lopate, sjekire, ašovi; motorne testere; bidoni i burad za vodu; naprtnjače - 20 kom.; terenska vozila (lade nive, kombi); jedno vatrogasno vozilo – cistijerna i zaštitna oprema (odjeća, rukavice, čizme, itd.). U saradnji sa Upravom za šume izvršeno je i postavljanje rezervoara za vodu kapaciteta 8 m³ na mjestima sa velikim stepenom ugroženosti.

Od potrebnih sredstava za gašenje požara Uprava za šume posjeduje dovoljan broj naprtnjača (svaki lugar ima naprtnjaču). Pored toga, Uprava za šume u prethodnoj godini je nabavila 10 plastičnih cistijerni kapaciteta 8m³ koje će biti postavljene na lokacijama gdje je dostupan izvor vode, a na terenima gdje postoji potencijalna opasnost od pojave požara. Kroz Javne nabavke u ovoj godini nabavljene su „Mlatilica“(čelične metle) i to po 10 svakoj od Područnih jedinica Uprave za šume. Takođe, vlasnici i korisnici šuma dužni su da preventivno djeluju, suzbijaju i učestvuju u gašenju požara u svojim šumama, odnosno šumama koje koriste.

POTREBE

Poseban problem u realizaciji sprovođenja obaveza Uprave za šume utvrđenih Zakonom, su: neophodno angažovanje povremene radne snage, po ugovoru o djelu (osmatračni požara); izgradnja vodozahvata, protivpožarnih puteva, protivpožarnih pruga; obezbjeđenje sredstava za troškove gašenja požara (cistjerne, traktori, buldožeri, sjekači); obezbjeđenje sredstava za nabavku opreme (naprtnjače, mlatilice, lopate, itd.) i preventivno uzgojne mjere: njega sastojina i pravovremeno proređivanje sastojina. Sredstva za prethodno navedene aktivnosti i namjene samo su djelimično odobrena Budžetom, iako su neophodna.

TABELA 15: Požari u državnim šumama u 2016. godini

Požari u državnim šumama u 2016. godini	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena drvena zapremina (m3)	Šteta (EUR-a)	Troškovi gašenja
	969.67	54	23.484	65.706,00	1.460,00

TABELA 16: Požari u privatnim šumama u 2016. godini

Požari u privatnim šumama u 2016. godini	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena drvena zapremina (m3)	Šteta (EUR-a)	Troškovi gašenja
	130.00	19	850	1128,00	100,00

TABELA 17: Pregled ugovorene i posječene bruto drvne mase za 2016. godinu dugoročni ugovori

PJ	KONCESIONAR	GAZDINSKA JEDINICA	Ugovorena bruto drvna masa za 2016. godinu m3	Posječena br. drv. masa za 2016. godinu m3	%	Zaduženje za ugovorenu br.dr.v.masu 2016 godinu	PLAĆANJE (€)
PLJEVLJA	DOO „VEKTRA JAKIC“	Ljubisnja.Tara Kosanica, Kovac,Obzir Buren,Veyisnica, Maocnica,Otilovici – Obarde, Jugostica,Potkovac,Bukovi ca, Voloder I, Voloder II, Korijen	86 930	35 639	41	888.808,05	
	DOO „, BAMBIS STOLARIJA „	Kozicka Rijeka	9 932	8 407	85	191.874,00	192.500,00
SVE UKUPNO:			96862	44046	45	1.080.682,05	
ROŽAJE	DOO „,WOOD“ Konzorcijum PLOČA	Balotičke šume	5 289	5 261	99	80.335,30	77.420,00
	DOO „,REZ“ Konzorcijum LOVNICA	Lovničke šume	4 297	4 129	96	64.669,85	61.052,54
	DOO „,JELA COMERC“ Konzorcijum JELA	Crnja Ibarac	9 498	7 101	75	142.944,90	84.354,00
	DOO „,EL PROM“ Konzorcijum PAUČINA	Paučinske šume	6 850	3 649	53	105.632,00	75.938,02
	DOO „,PODGOR PRODUKT“ Konzorcijum BAČ BESNIK	Bačko- Besničke šume	12 832	2 173	17	167.313,60	104.850,50
SVE UKUPNO:			38766	22313	58	560895,65	
BERANE	DOO „,ŠIK POLIMLJE“	Jelovica	10 687	8 936	84	171.275,50	315.490,84
		Šekularske šume	9 772	8 338	85	132.912,70	
		Turjak	785	357	45	5.918,00	
SVE UKUPNO:			21.244	17.631	83	310.106,20	
KOLAŠIN	DOO „,TRUDBENIK“	Rečinska rijeka - Vranještica	3 224	3 027	94	21.066,20	133.769,18
SVE UKUPNO:			3 224	3 027	94	21.066,20	
BIJELO POLJE	DOO „,ŠIK LIM“	Bliskovo	7 925	8 014	101	137.241,00	
		Bjelasica	2 720	1 036	38	16.320,00	
		Mejdanica lisa	3 729	2 842	76	70.529,00	77.530,41
		Rudo polje	10 725	7 866	73	186.615,00	
SVE UKUPNO:			25.099	19.758	79	410.705,00	
PLAV	DOO „,PELENGIĆ TRADE“	Čakor Visitor	6 132	1 506	25	39.858,00	
ANDRIJEVICA	DOO „,BOJ KOMERC“	Jelovica-Gradisnica	6 866	5 192	76	57.845,50	132.475,48
		Mojanska rijeka	8 046	3 126	39	60.345,00	
SVE UKUPNO:			14.912	8.318	56	118.190,50	
MOJKOVAC	DOO „,TRUDBENIK“	Petrovica Omar buren	3 467			47.711,50	
		Jezerska gora	2 437	2 623	108	32.816,50	
		Štitarica	5 016	1 316	26	40.172,00	
		SVE UKUPNO:			1 0920	3 939	36
SVE UKUPNO:			217159	120538	53	2.662.230,60	1.255.380,97

TABELA 18: Pregled ugovorene i posječene bruto drvne mase za 2016. godinu jednogodišnji ugovori

PODRUČNA JEDINICA	KONCESIONAR	GAZDINSKA JEDINICA	Ugovorena bruto drvna masa za 2016 godinu m3	Posjecena bruto drvna masa za 2016 godinu m3	%	Zaduzenje za ugovorenu br.dr.v.masu 2016 godinu	PLAĆANJE	NAPOMENA
PLJEVLJA	DOO „, JASEN“	Kraljeva gora Bunetina	1 346			20.661,10	163.988,13	Ug.br.322-313/16-1 05.09.2016.god.

SVE UKUPNO:			1 346			20.661,10		
ROŽAJE	DOO„PRZMA MONT“	Županica	11 665	3 968	34	199.502,40	197.715,80	
		Gornji Ibar	6 179	1 009	16	99.526,00		Ug.br.322-405/16-1 13.10.2016.god.
	DOO„NURKOVIĆ“	Gornji Ibar	1 055			26.060,00	26.075,60	Ug.br.322-427/16-1 17.10.2016.god.
SVE UKUPNO:			18899	4977	26	325088,40		
BERANE	DOO„NIKOLA“	Skrivena	1580	757	48	34.620,00	204.361,39	
		Mrtvica tivran	5 555	684	12	84.339,00		Ug.br.322-314/16-1 05.09.2016.god.
SVE UKUPNO:			7135	1441	20	118958,00		
ŽABLJAK	DOO„PELENGIĆ TRADE“	Gornji šaranci	1 948			32.796,00	794.650,23	
		Dojnji šaranci	7 796	3 366	43	151.160,00		
		Tepačke šume	5 559	6 082	109	122.298,00		
	DOO„MARADOM“	Gornji šaranci	1 130			33.900,00	32.372,00	
		Tepačke šume	2 064	1 001	48	72.240,00		
	DOO„SIK LIM“	Gornji šaranci	1 156			32.368,00	620.413,21	Ug.br.322-507/16-1 28.11.2016.god.
Dojnji šaranci		2 243			53.832,00			
SVE UKUPNO:			21896	10449	48	498594,00		
KOLAŠN	DOO„KEKER“	Komovi II	5 632	3 293	58	76.499,40	198.128,63	
	DOO„KUBURA PROMET“	Komovi II	8 686			175.258,00	83.897,03	Ug.br.322-369/16-1 27.09.2016.god.
	DOO„PELENGIĆ TRADE“	Mušovića rijeka Musovića rijeka	5 738 3 257	5 637 974	98 30	128.805,70 32.321,90		
SVE UKUPNO:			23313	9904	42	412885,00		
PLUŽINE	DOO„DIT DUGA „	Volujak Mratinje	5 861	3 646	62	55.679,50		
	DOO„BREZNA FUTURE „	Volujak Mratinje	10333	3 863	37	97.146,00	82.020,96	
	DOO„DIT DUGA „	Planina pivska	2 857	911	32	38.053,00	104.141,82	
SVE UKUPNO:			19051	8420	44	190878,50		
BIJELO POLJE	DOO„PERSPEKTIVA“	Ljubovidja	1162			9.877,00	26.581,81	Ug.br.322-429/16-1 17.10.2016.god.
	DOO„ŠIK LIM“	Ljubovidja	1 312			27.709,00		Ug.br.322-469/16-1 09.11.2016.god.
	DOO„ŠIK LIM“	Korita	3 596	864	24	83.320,00		Ug.br.322-394/16-1 11.10.2016.god.
	DOO„EKO PLOD“	Ljubovidja	3 337			29.318,70	93.941,52	Ug.br.322-367/16-1 27.09.2016.god.
SVE UKUPNO:			9407	864	9	150224,70		
NIKŠIĆ	DOO„NK – ŠUME“	Zla gora	1 488			11.833,50	14.065,37	Ug.br.322-315/16-1 05.09.2016.god.
PODGORICA	DOO„PELENGIĆ TRADE“	Opasanica Travska gora	16 147	5 601	35	154.169,90		
ANDRIJEVICA	DOO„BIOTEL“	Pisevska rijeka Zeletin	5242	1 865	36	46.440,00	36.979,45	
	DOO„19DECEMBAR“	Pisevska rijeka	2 917			26.424,90	28.215,30	Ug.br.322-428/16-1 17.10.2016.god.
SVE UKUPNO:			8159	1865	23	72864,90		
DANILOVGRAD	DOO„SAVA TRANS“	Ponikvica	443			3.987,00	50.405,56	
	DOO„SAVA TRANS“	Štitovo	1086			9.774,00		Ug.br.322-358/16-1 22.09.2016.god.
SVE UKUPNO:			1529			13.761,00		
SVE UKUPNO:			128370	43521	34	1969920,00	2.757.953,81	

U prethodnim tabelama je uočljiva razlika između zaduženja za ugovorenu drvnu masu za 2016. godinu i izvršenih plaćanja od strane koncesionara, a koja je rezultat uplata od strane istih za obaveze iz

prethodnog perioda i za nastale obaveze po osnovu zaključenih ugovora u 2016. godini za naše međusobne poslovne odnose iz 2015. godine.

TABELA 18: Ugovorena/posječena bruto drvna masa, finansijsko zaduženje i plaćanje za 2016. godinu

PODRUCNA JEDINICA	UGOVORENA BRUTO DRV.MASA ZA 2016.GOD.	OSTVARENA PROIZVODNJA ZA 2016.GOD.	%	ZADUŽENJE ZA 2016.GODINU U €	PLAĆANJE ZA 2016 GODINU
PLJEVLJA	98208	44046	45	1.207.483,15	356.488,13
ROŽAJE	57665	27290	47	885.984,05	627.406,46
BERANE	28379	19072	67	429.065,20	519.852,23
ŽABLJAK	21896	10449	48	488.594,00	1.447.435,44
KOLAŠIN	26537	12931	47	433.951,20	415.794,84
PLUŽINE	19051	8420	44	190.878,50	186.162,78
B.POLJE	34506	20622	60	560.929,70	198.053,74
NIKŠIĆ	1488			11.833,50	14.065,37
PLAV	6132	1506	25	39.858,00	-
PODGORICA	16147	5601	35	154.169,90	-
ANDRIJEVICA	23071	10183	44	191.055,40	197.670,23
DANILOVGRAD	1529			13.761,00	50.405,56
MOJKOVAC	10920	3939	36	120.700,00	-
UKUPNO:	345529	164059	47	4.728.263,50	4.013.334,78

UREĐIVANJE ŠUMA U 2016. godini

Planovi razvoja šuma (PRŠ)

Zakonom o šumama (Sl. list CG Br.74/10, kao I Sl. list CG Br. 47/15 -Čl. 13), predviđena je izrada ovog planskog akta, na nivou šumskog područja, koje obuhvata teritoriju jedne ili više opština. Sredinom 2013. godine, kroz FODEMO projekat, izrađen je Plan razvoja šuma za opštinu Mojkovac kao pilot projekat, i isti je dostavljen Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja na dalje postupanje. Namjera je bila da se kroz izradu ovog Plana dobiju potrebni inputi za izradu Pravilnika i priručnika (uputstva) za izradu Planova. Do danas Pravilnik nije donešen.

Preporuka: Donijeti Pravilnik o izradi Plana razvoja šuma

Programi gazdovanja šumama (PGŠ).

Po osnovu Ugovora iz 2014. godine, u toku 2016. godine, izrađeni su Programi gazdovanja šumama za GJ Bundos – PJ Plužine i GJ Prekornica – PJ Danilovgrad, i isti su trenutno u procesu usvajanja. U toku 2016. godine vršeno je prikupljanje terenskih podataka za izradu Programa gazdovanja šumama, na osnovu Pregovaračkog postupka sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje iz 2015. godine, za sljedeće Gazdinske jedinice: Babina gora-Šipovica-Vaganica - PJ Plav, Bjelasica – PJ Bijelo Polje, Latično i Zla Gora – PJ Nikšić, Mrtvica-Tivran – PJ Berane, Štitovo – PJ Danilovgrad, Petinske šume – PJ Pljevlja i Piva – Komarnica – PJ Plužine.

Programi gazdovanja šumama za Gazdinske jedinice Petinske šume je izrađen i usvojen od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, dok se Programi gazdovanja šumama za ostale Gazdinske jedinice očekuju najkasnije u periodu mart - april 2017. godine. Ovoliko kašnjenje u izradi Programa gazdovanja šumama uzrokovano je kasnim raspisivanjem postupka javne nabavke, tako da su Ugovori o izradi navedenih Programa gazdovanja šumama potpisani 15.10.2015. godine, (Latično i Petinske šume), dok su Ugovori za ostale Gazdinske jedinice potpisani 15.12.2015. godine.

Ugovori po osnovu Otvorenog postupka javne nabavke za izradu Programa gazdovanja šumama za 2016. godinu, za osam Gazdinskih jedinica, potpisani su 19.12.2016. godine, za sljedeće GJ-ce: PJ

Nikšić –GJ Somina, PJ Plužine – GJ Goransko, PJ Berane – GJ Skrivena, Turjak i Crni vrh – Rujišta, PJ Pljevlja - GJ Otilovići- Obarde i PJ Andrijevića – GJ Mojanska rijeka- Kraštica.

Osnovni razlog kašnjenja izrade Programa gazdovanja šumama jeste nedopustivo kašnjenje otvorenog postupka javne nabavke, što je prouzrokovalo potpisivanje ugovora sa izvođačima sredinom decembra mjeseca. Uprava za šume je za prethodno navedene cikluse izrade Programi gazdovanja šumama blagovremeno pripremala tehničku dokumentaciju sa predračunom troškova izrade (koja je najzahtjevniji dio poziva).

Preporuka: Imajući u vidu navedeno, činjenicu da je Godišnjim programom gazdovanja za 2017. godinu, usklađenim sa odobrenim budžetskim sredstvima, planirana izrada Programa gazdovanja šumama za šest Gazdinskih jedinica (a važnost ističe za njih jedanaest), kao i činjenicu da u toku 2018. godine ističe važnost još deset Programa gazdovanja šumama, nameće se neophodnost povećanja budžetskih sredstava po ovom osnovu.

Plan gazdovanja privatnim šumama (PGPŠ)

Pravilnik o izradi Plana gazdovanja privatnim šumama donešen je 26.08.2016. godine, Članom 14a ZOŠ-a (Sl.list CG Br.47/15), a u nadležnosti Uprave za šume je donošenje istih. Pri sadašnjem nivou budžetskih sredstava planiranih za Uređivanje šuma, izrada Plana gazdovanja privatnim šumama je nemoguća.

SADRŽAJ

1. Uvodne napomene sa finansijskim izvještajem.....	2
2. Izvještaj sjemenske, rasadničke proizvodnje i zaštite šuma za 2016. godinu.....	4
3. Pregled Ugovorene i posječene bruto drvne mase po područnim jedinicama i koncesionarima za 2016. godinu.....	12
4. Uređenje šuma.....	13